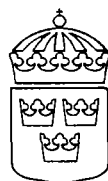

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1989/90:SfU26

Höjda studiestödsbelopp m.m. som
kompensation för vissa skatteeffekter

1989/90
SfU26

ÅTTONDE HUVUDTITELN

Sammanfattning

För att kompensera studerande för de effekter som uppstår av det andra steget i skattereformen läggs i proposition 1989/90:147 fram förslag om höjning av beloppen i studiehjälp från 560 kr. i månaden till 750 kr. i månaden och höjning av studiemedel från 170 % till 180 % av basbeloppet per år. De s.k. fribeloppen vid reducering av studiemedlen föreslås höjda med 5 procentenheter per kalenderhalvår. Höjningarna föreslås fr.o.m. den 1 januari 1991. Den särskilda lag som för närvarande gäller om ett tilläggsbelopp till basbeloppet med 800 kr. vid beräkning av studiemedel föreslås samtidigt upphävd. Vidare läggs fram förslag om förbättrade avskrivningsmöjligheter fr.o.m. den 1 juli 1990 för dem som har studieskulder för såväl gymnasiala som eftergymnasiala studier. I propositionen förutskickar också föredragande statsrådet att han avser att föreslå regeringen att besluta om en höjning från 1,042 till 1,057 av det s.k. garantitalet som gäller för uppräknings- och återbetalningspliktiga studiemedel som uppburits före år 1989.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag om kompensation till de studerande. Med hänsyn till att riksdagen nyligen beslutat om en höjning av fribeloppen lägger utskottet fram ett nytt lagförslag där även de redan beslutade höjningarna beaktats.

Till betänkandet har fogats nio reservationer och två särskilda yttranden.

Propositionen

I proposition 1989/90:147 om höjda studiestödsbelopp m.m. som kompensation för vissa skatteeffekter har regeringen (utbildningsdepartementet) föreslagit att riksdagen

dels antar förslagen till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),
2. lag om upphävande av lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel,

3. under åttonde huvudtitelns förslagsanslag Studiehjälp m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar 410 000 000 kr. utöver vad som har föreslagits i prop. 1989/90:100 bil. 10,

4. under åttonde huvudtitelns förslagsanslag Studiemedel m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar 40 000 000 kr. utöver vad som har föreslagits i prop. 1989/90:100 bil. 10.

Lagförslag 2 återfinns som bilaga 2 till betänkandet.

Motioner

Väckta med anledning av propositionen

1989/90:Sf69 av Margó Ingvardsson m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om höjning av bidragsdelen av studiemedlen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det s.k. garantitalet.

1989/90:Sf70 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen med avslag på propositionens förslag hos regeringen begär översyn av studiemedelssystemet i enlighet med vad som i motionen anförts.

1989/90:Sf71 av Barbro Sandberg (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att fastställa fribeloppen i studiemedelssystemet i enlighet med vad i motionen anförts.

1989/90:Sf72 av Ragnhild Pohanka och Eva Goës (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att ökningen av studiemedlen helt läggs på bidragsdelen,

2. att riksdagen uppmanar regeringen att initiera en översyn av studiemedelssystemet.

1989/90:Sf73 av Larz Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen, vid bifall till motionerna 1989/90:Sk113 och Sk96, avslår proposition 1989/90:147 i motsvarande delar,

2. att riksdagen — vid bifall till propositionerna 1989/90:110 och 111 — med avslag på proposition 1989/90:147 såvitt avser kompensation för skatteomläggningen för studenterna hos regeringen begär förslag till sådan kompensation i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen,

3. att riksdagen hos regeringen därutöver begär förslag till nytt studiemedelssystem uppbyggt enligt studielönsprincipen som långsiktigt undanröjer de negativa effekterna av skattereformen i enlighet med vad som anges i motionen.

Inledning

Riksdagen beslutade under hösten innevarande riksmöte att kompensera studerande som uppbär studiemedel för den höjning av prisnivån under år 1990 som föranleddes av finansieringen detta år av det första steget i genomförandet av skattereformen. Kompensationen skedde genom att basbeloppet ökades med ett tilläggsbelopp om 800 kr. vid beräkning av studiemedlen för år 1990 (prop. 1989/90:48, SfU7, rskr. 99).

I den nu förevarande propositionen föreslås att de studerande kompenseras fr.o.m. den 1 januari 1991 för effekterna av det andra steget i skattereformen. Förslagen berör såväl studiehjälpen som studiemedlen.

Höjt studiebidrag

Studiebidraget inom studiehjälpen till elever mellan 16 och 20 år i gymnasial utbildning utgår för närvarande med 560 kr. per månad. Beloppsmässigt motsvarar detta vad som utges som allmänt barnbidrag. I propositionen föreslås att studiebidraget höjs till 750 kr. per månad fr.o.m. den 1 januari 1991. I proposition 1989/90:140, som bereds av socialutskottet, föreslås en motsvarande beloppsmässig höjning av det allmänna barnbidraget.

I motion Sf70 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. yrkas avslag på propositionen i dess helhet. Motionärerna hänvisar till att moderata samlingspartiets motionsförslag i fråga om inkomst- och mervärdeskatt m.m. innebär att den extra inflation på ca 3,5 procentenheter som skulle följa av regeringens förslag till förändringar i skattesystemet i stort sett kan undvikas.

Utskottet biträder den föreslagna höjningen av studiebidraget och avstyrker bifall till motionen i denna del.

Höjda studiemedelsbelopp m.m.

Studiemedel utgår med 170 % av basbeloppet för helt läsår om nio månader. Härav utgör 50 % av basbeloppet studiebidrag och återstoden lån. Enligt lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel ökas basbeloppet med 800 kr. vid studiemedelsberäkningen år 1990.

I propositionen föreslås att den nyssnämnda lagen slopas och att studiemedelsbeloppet höjs till 180 % av basbeloppet. Höjningen föreslås proportionellt fördelad mellan studiebidrag och studielån.

Ann-Cathrine Haglund m.fl. yrkar som nämnts i motion Sf70 avslag på propositionen även i denna del, medan Larz Johansson m.fl. i motion Sf73 yrkande 1 — under förutsättning av bifall till centerns motionsförslag beträffande inkomst- och mervärdeskatteerna — yrkar avslag på förslaget och i yrkande 2 — under förutsättning av bifall till regeringens förslag om inkomst- och mervärdeskatte — begär ett tillkännagivande om att regeringen skall lägga fram ett nytt förslag, där

kompensationen läggs på bidragsdelen av studiemedlen. Även Margó Ingvardsson m.fl. i motion Sf69 yrkande 1 och Ragnhild Pohanka och Eva Goës i motion Sf72 yrkande 1 anser att höjningen av studiemedlen skall läggas på bidragsdelen. I motion Sf69 begärs ett tillkännagivande i frågan till regeringen, och i motion Sf72 ett beslut av riksdagen.

Frågan om hur kompensationen skulle fördelas på bidrags- och lånedel inom studiemedlen prövades i samband med behandlingen av förslaget i proposition 1989/90:48 om kompensation för det första steget av skatteomläggningen. Utskottet framhöll därvid i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU7 att utskottet inte var berett att förorda en ytterligare förstärkning av bidragsdelen, med hänsyn till att denna höjts mycket kraftigt fr.o.m. den 1 januari 1989. Motioner i frågan avlogs nyligen ånyo av riksdagen på förslag av utskottet i betänkandet SfU14. Utskottet anser att riksdagen bör vidhålla sin tidigare inställning.

Utskottet tillstyrker således propositionens förslag till höjning av studiemedelsbeloppet och avstyrker bifall till motionerna Sf70 i denna del, Sf69 yrkande 1, Sf72 yrkande 1 och Sf73 yrkande 1 i denna del och yrkande 2.

Riksdagen beslöt den 18 april i år på förslag av utskottet i betänkandet 1989/90:SfU14 att höja den s.k. fribeloppsgränsen fr.o.m. den 1 juli 1990 med 10 procentenheter per kalenderhalvår. Gränsen för när studiemedlen börjar reduceras mot egen inkomst vid heltidsstudier under ett helt läsår utgör således till följd härav fr.o.m. nämnda tidpunkt 80 % av basbeloppet på höstterminen och 60 % på vårterminen.

I propositionen, som beslutats av regeringen den 29 mars i år, föreslås att de nu gällande fribeloppen skall höjas med 5 procentenheter, vilket skulle innebära ett fribelopp om 75 % av basbeloppet för höstterminen och 55 % av basbeloppet för vårterminen.

Avslagsyrkandena i motionerna Sf70 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. och Sf73 av Larz Johansson m.fl. yrkande 1 avser även detta förslag i propositionen. I motion Sf71 av Barbro Sandberg m.fl. begär motionärerna, med hänvisning till riksdagens nyligen fattade beslut om höjda fribeloppsgränser, att hänsyn måste tas till detta beslut vid fastställande av fribeloppsgränserna fr.o.m. den 1 januari 1991.

Utskottet har ingen erinran mot att fribeloppen höjs med 5 procentenheter per termin för att kompensera förändringarna i basbeloppet. Såsom påpekats i motion Sf71 bör emellertid hänsyn tas till att riksdagen nyligen beslutat höja fribeloppen fr.o.m. den 1 juli 1990. Utskottet föreslår därför att fribeloppet vid heltidsstudier fr.o.m. den 1 januari 1991 fastställs till 85 % av basbeloppet för höstterminen och till 65 % av basbeloppet för vårterminen. Motion Sf71 tillgodoses härigenom, medan utskottet avstyrker motionerna Sf70 i denna del och Sf73 yrkande 1 i denna del.

Studerande som uppburit återbetalningspliktiga studiemedel för gymnasiala studier efter år 1983 kan få en tredjedel av denna studieskuld avskriven om de också uppburit studiemedel för minst tre terminers högskolestudier.

I propositionen föreslås att avskrivningsbeloppen i dessa fall fr.o.m. den 1 juli 1990 höjs till hälften av lånebeloppen för de gymnasiala studierna.

Förslaget som också omfattas av avslagsyrkandet i motion Sf70 har i övrigt inte mött någon erinran motionsledes. Utskottet biträder förslaget och avstyrker bifall till motionen även i denna del.

Återbetalningspliktiga studiemedel som uppburits före år 1989 räknas upp årligen med ett s.k. regleringstal, vilket inte får överstiga det s.k. garantitalet. Det ankommer på regeringen att fastställa garantitalet som för närvarande uppgår till 1,042. På studielån som uppburits enligt det nya studiemedelssystemet som gäller fr.o.m. den 1 januari 1989 utgår en nettoränta som fastställs varje år av regeringen, sedan hänsyn tagits till avdragseffekten i skattesystemet.

I propositionen anför föredragande statsrådet att genom att avdragseffekterna minskar i det förslag till nytt skattesystem som regeringen lagt fram blir det mindre förmånligt att ha lån. Detta gäller också för dem som lånat enligt de nya reglerna för studielån, eftersom de minskade avdragseffekterna innebär att studielåneräntan för dessa låntagare höjs automatiskt. Det finns därför enligt statsrådets mening inte något hållbart skäl för att undanta just dem som uppburit studiemedel före år 1989 från de fördyringar som åsamkas alla andra låntagare. Statsrådet beräknar att garantitalet bör höjas till 1,057 för att relationen mellan studiemedel som uppburits före och efter år 1989 skall behållas, och han anmäler sin avsikt att senare återkomma med förslag till regeringen om en sådan höjning av garantitalet.

Margó Ingvarsson m.fl. anför i motion Sf69 yrkande 2 att eftersom studielån inte varit avdragsgilla finns det ingen logik i att koppla samman garantitalet med avdragsgilla lånekostnader. Motionärerna begär ett tillkännagivande till regeringen om att garantitalet inte skall höjas. Även Larz Johansson m.fl. motsätter sig i motion Sf73 yrkande 1 att garantitalet höjs.

Som nämnts ankommer det på regeringen att bestämma nivån på det s.k. garantitalet. Riksdagen bör därför inte göra några uttalanden i frågan med anledning av motionerna Sf69 yrkande 2 och Sf73 yrkande 1 i denna del.

Medelsanvisningen

Utskottet beräknar i enlighet med vad som angetts i propositionen kostnaderna för den föreslagna höjningen av studiebidragen till 370 milj. kr. för nästa budgetår. Kostnaderna för höjningarna av studiemedelsbeloppet och fribeloppen beräknas uppgå till tillhopa 40 milj. kr för nästa budgetår. Enligt betänkande SfU14, som godkänts av riksdagen, har till Studiehjälp m.m. för budgetåret 1990/91 anvisats ett

förslagsanslag på 2 280 600 000 kr. och till Studiemedel m.m. för samma budgetår ett förslagsanslag på 2 830 000 000 kr. Anslagen bör ökas med 370 resp. 40 milj. kr.

Med hänsyn till att utskottet avstyrkt bifall till motionerna Sf70 och Sf73 i behandlade delar bör motionerna avslås av riksdagen även i vad de avser avslag på propositionens förslag till ytterligare medelsanvisning.

Övriga frågor

I tre motioner, Sf70 av Ann-Cathrine Haglund m.fl., Sf72 av Ragnhild Pohanka och Eva Goës yrkande 2 och Sf73 av Larz Johansson m.fl. yrkande 3, återkommer motionärerna till tidigare förslag från m, c resp. mp om att en översyn bör göras av det nya studiemedelssystem som trätt i kraft den 1 januari 1989.

Motsvarande motionsyrkanden har den 18 april i år avslagits av riksdagen (rskr. 202) på förslag av utskottet i betänkande SfU14. Utskottet erinrade därvid om att det nya studiemedelssystemet varit i kraft endast drygt ett år och ansåg det därför vara för tidigt att dra sådana slutsatser om effekterna av det nya systemet att redan nu en övergång till ett annat system bör utredas. Utskottet ansåg det emellertid vara mycket angeläget att följa hur låntagarnas skulder utvecklas för att korregerande åtgärder skulle kunna vidtas om skuldutvecklingen blir en annan än vad riksdagen tidigare har förutsatt. Utskottet erinrade slutligen om att det av centrala studiestödsnämndens (CSN) anslagsframställning för budgetåret 1990/91 framgår att CSN följer utvecklingen fortlöpande och avser att i nästa års anslagsframställning återkomma med en djupare analys av reformens effekter.

Utskottet anser att riksdagen bör vidhålla sitt nyligen fattade beslut i frågan och avstyrker bifall till motionerna Sf70 i denna del, Sf72 yrkande 2 och Sf73 yrkande 3.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *höjt studiebidrag*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:147 och med avslag på motion 1989/90:Sf70 i denna del antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) såvitt avser 3 kap. 6 §,

res. 1 (m)

2. beträffande *höjt studiemedelsbelopp*

att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1989/90:Sf69 yrkande 1, 1989/90:Sf70 i denna del, 1989/90:Sf72 yrkande 1 och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 dels antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen såvitt avser 4 kap. 13 och 24 §§, dels antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om upphävande av lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel,

3. beträffande *fribelopp*

att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1989/90:Sf71 och med avslag på motionerna 1989/90:Sf70 i denna del och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen såvitt avser 4 kap. 16 och 19 §§,

4. beträffande *avskrivning av studielån*

att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1989/90:Sf70 i denna del antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen i de delar som inte berörts under momenten 1–3 ovan,

5. beträffande *garantitalet*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Sf69 yrkande 2 och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del,

res. 5 (c, vpk)

6. beträffande *anslag till studiehjälp m.m.*

att riksdagen med anledning av propositionen och med avslag på motion 1989/90:Sf70 i denna del under förslagsanslaget *Studiehjälp m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar 370 000 000 kr. utöver vad som tidigare anvisats,

res. 6 (m) - villk. 1

7. beträffande *anslag till studiemedel m.m.*

att riksdagen med anledning av propositionen och med avslag på motionerna 1989/90:Sf70 i denna del och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del under förslagsanslaget *Studiemedel m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar 40 000 000 kr. utöver vad som tidigare anvisats,

res. 7 (m) - villk. 2

res. 8 (c) - villk. 3

8. beträffande *översyn av studiemedelssystemet*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Sf70 i denna del, 1989/90:Sf72 yrkande 2 och 1989/90:Sf73 yrkande 3.

res. 9 (m, c, vpk, mp)

Stockholm den 22 maj 1990

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Gullan Lindblad (m), Börje Nilsson (s), Ulla Johansson (s), Sigge Godin (fp), Karin Israelsson (c), Margit Gennser (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s), Maud Björnemalm (s), Hans Dau (m), Barbro Sandberg (fp), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Ragnhild Pohanka (mp), Christina Pettersson (s) och Kent Carlsson (s).

1. Höjt studiebidrag (mom. 1)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Sf70 att regeringens förslag till skatteomläggning, som finansieras fullt ut bl.a. genom höjda indirekta skatter, slår hårt mot bl.a. de studerande. Dessutom kommer deras bostadskostnader att öka kraftigt. I moderata samlingspartiets motion Sk59 yrkas avslag på de föreslagna höjningarna och breddningarna av momsen och begärs en frysning av fastighetsskatterna samt förbättrade reseavdrag. Detta innebär bl.a. att den extra inflation på ca 3,5 procentenheter som skulle bli följden av skattepropositionerna i stort sett kan undvikas. Någon höjning av studiebidraget behövs då inte heller och riksdagen bör avslå propositionen i denna del.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *höjt studiebidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Sf70 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen såvitt avser 3 kap. 6 §.

2. Höjt studiemedelsbelopp (mom. 2)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Frågan om" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet anfört i reservation 1 bör även propositionens förslag till höjt studiemedelsbelopp avslås av riksdagen.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *höjt studiemedelsbelopp*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Sf70 i denna del och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 och med avslag på motionerna 1989/90:Sf69 yrkande 1 och 1989/90:Sf72 yrkande 1 avslår de i propositionen framlagda förslagen till lag om ändring i studiestödslagen såvitt avser 4 kap. 13 och 24 §§ och lag om upphävande av lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel.

3. Höjt studiemedelsbelopp (mom. 2)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Frågan om" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

I två partimotioner 1989/90:Sk96 och 1989/90:Sk113 har centern presenterat sådana alternativ till uppläggningsen av skattereformen att

det behov av kompensatoriska åtgärder i studiestödssystemet som föreslås i propositionen i huvudsak försvinner. Centerns förslag innebär bl.a. en betydligt mindre omfattande breddning av momsen och dessutom en differentierad moms. Riksdagen kan således avslå den förevärande propositionen om riksdagen biträder centerns förslag till skatteomläggning.

Om regeringens förslag till skatteomläggning vinner riksdagens bifall bör de studerande kompenseras för effekterna. Därvid bör propositionens förslag till fördelning av kompensationen på bidragsdel och lånedel avisas på principiella grunder. Det kan enligt utskottets mening inte vara rimligt att de studerande tvingas till högre skuldsättning för att få kompensation för skatteomläggningen, utan hela kompensationen måste ske genom att bidragsdelen förstärks i motsvarande mån. Regeringen bör då återkomma med ett nytt förslag i frågan.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande höjt studiemedelsbelopp

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 och med anledning av motionerna 1989/90:Sf70 i denna del, 1989/90:Sf69 yrkande 1 och 1989/90:Sf72 yrkande 1 dels avslår de i propositionen framlagda förslagen till lag om ändring i studiestödslagen såvitt avser 4 kap. 13 och 24 §§ och lag om upphävande av lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel, dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Höjt studiemedelsbelopp (mom. 2)

Margó Ingvardsson (vpk) och Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Frågan om" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Utskottet har senast i reservation 8 till betänkande 1989/90:SfU14 framhållit att den kompensation som utgick för det första steget av skattereformen helt borde läggas på bidragsdelen. Även den kompensation som nu föreslås måste enligt utskottets uppfattning helt läggas på bidragsdelen av studiemedlen, eftersom det inte är rimligt att merparten av kompensationen till studenterna skall utgå som lån med därav följande högre studieskulder.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande höjt studiemedelsbelopp

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Sf69 yrkande 1 och 1989/90:Sf72 yrkande 1 och med anledning av motion 1989/90:Sf73 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1989/90:Sf70 i denna del och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del dels antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen, såvitt avser 4 kap. 13 § i den av utskottet föreslagna lydelsen och såvitt avser 4 kap. 24 § i följande lydelse:

*Utskottets förslag**Reservanternas förslag*

24 §

Studiebidraget utgör 2,96 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidsstuderande. Är den studerande för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 19 och 21–23 §§ inte berättigad till fullt studiemedel skall av minskningen så stor andel falla på studiebidraget som detta bidrag utgör av fullt studiemedel.

Studiebidraget utgör 3,34 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidsstuderande. Är den studerande för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 19 och 21–23 §§ inte berättigad till fullt studiemedel skall av minskningen så stor andel falla på studiebidraget som detta bidrag utgör av fullt studiemedel.

dels antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om upphävande av lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel.

5. Garantitalet (mom. 5)

Karin Israelsson (c), Rune Backlund (c) och Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Som nämnts" och slutar med "denna del." bort ha följande lydelse:

De i propositionen aviserade höjningarna av garantitalet och studielåneräntan kommer att innebära att en kraftig skuld tillväxt sker också under de första återbetalningsåren. Detta medför i sin tur att åtskilliga låntagare sannolikt aldrig kommer att bli skuldfria. Det finns inte heller någon logik i att, som skett i propositionen, koppla samman lånekostnaderna för studiemedel med avdragseffekterna på vanliga lån, eftersom uppräknig av studielån inte är en avdragsgill kostnad vid beskattningen. Utskottet anser därför att garantitalet inte bör höjas.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *garantitalet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Sf69 yrkande 2 och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Anslag till studiehjälp m.m. (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslag till studiehjälp m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Sf70 i denna del avslår propositionens förslag till ytterligare medelstilldelning under förslagsanslaget Studiehjälp m.m.

7. Anslag till studiemedel m.m. (mom. 7)

1989/90:SfU26

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande anslag till studiemedel m.m.

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Sf70 i denna del och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del och med anledning av propositionen under förslagsanslaget *Studiemedel m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar 5 000 000 kr. utöver vad som tidigare anvisats.

8. Anslag till studiemedel m.m. (mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande anslag till studiemedel m.m.

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Sf70 i denna del och 1989/90:Sf73 yrkande 1 i denna del och med anledning av propositionen under förslagsanslaget *Studiemedel m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar 5 000 000 kr. utöver vad som tidigare anvisats.

9. Översyn av studiemedelssystemet (mom. 8)

Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk) och Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Motsvarande motionsyrkanden" och slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringen snarast bör föranstalta om en översyn av studiemedelssystemet i syfte att komma till rätta med problemen kring skuldsättningen. Behovet av en sådan översyn har ytterligare ökat i aktualitet genom såväl förslagen i den nu förevarande propositionen som de förordringar som en omläggning av skattesystemet enligt regeringens förslag skulle medföra.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande översyn av studiemedelssystemet

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Sf70 i denna del, 1989/90:Sf72 yrkande 2 och 1989/90:Sf73 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1. Fribelopp

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anför:

I reservation 9 till utskottets betänkande 1989/90:SfU14 har moderata samlingspartiets ledamöter i utskottet begärt att prövningen av rätt till studiemedel mot egen inkomst helt skall upphöra för heltidsstuderande. Vi har därför ingen erinran mot att fribeloppsgränserna nu höjs ytterligare.

2. Fribelopp

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anför:

Centern har vid ett flertal tillfällen föreslagit att ett system med beskattad studielön skall införas. Med ett sådant system bortfaller behovet av särskilda inkomstprövningsregler. Med hänsyn till att den höjning av fribeloppet som utskottet tillstyrker innebär en förbättring av det nuvarande systemet vill vi i avvaktan på att våra förslag om studielön kan genomföras inte motsätta oss höjningen.

Förslag till Lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 §, 4 kap. 13, 16, 19 och 24 §§ och 8 kap. 11 § studiestödslagen (1973:349)¹ samt punkt 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

3 kap.

6 §²

Studiebidrag utgår med 560 kronor i månaden.

Studiebidrag utgår med 750 kronor i månaden.

4 kap.

13 §³

Studiemedel utgår med 9,44 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod för vilken den studerande har rätt till studiemedel. Tidsperioden skall omfatta för heltidsstuderande 15 och för deltidstuderande 30 dagar.

Studiemedel utgår med 10,00 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod för vilken den studerande har rätt till studiemedel. Tidsperioden skall omfatta för heltidsstuderande 15 och för deltidstuderande 30 dagar.

Vad som sägs i första stycket gäller endast om inte något annat följer av 16, 19, 22 eller 25 §.

¹ Lagen omtryckt 1987:303.

² Senaste lydelse 1989:695.

³ Senaste lydelse 1988:877.

Nuvarande lydelse

Bilaga 1

För en heltidsstuderande minskas det belopp som utgår enligt 13 § första stycket för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar med en artondel av den del av den studerandes inkomst under kalenderhalvåret som överstiger nedan för skilda perioder angivna delar av basbeloppet, nämligen

	Antal hela, sammanhängande tidsperioder om 15 dagar för vilka studiemedel skall utgå under kalenderhalvåret	Del av basbeloppet	
		januari-juni	juli-december
högst	2	145 procent	145 procent
	3	135 procent	135 procent
	4	120 procent	120 procent
	5	105 procent	105 procent
	6	95 procent	95 procent
	7	80 procent	90 procent
	8	70 procent	80 procent
	9	60 procent	80 procent
lägst	10	50 procent	65 procent

Utskottets förslag

För en heltidsstuderande minskas det belopp som utgår enligt 13 § första stycket för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar med en artondel av den del av den studerandes inkomst under kalenderhalvåret som överstiger nedan för skilda perioder angivna delar av basbeloppet, nämligen

	Antal hela, sammanhängande tidsperioder om 15 dagar för vilka studiemedel skall utgå under kalenderhalvåret	Del av basbeloppet	
		januari-juni	juli-december
högst	2	155 procent	155 procent
	3	145 procent	145 procent
	4	125 procent	125 procent
	5	110 procent	110 procent
	6	100 procent	100 procent
	7	85 procent	95 procent
	8	75 procent	85 procent
	9	65 procent	85 procent
lägst	10	55 procent	70 procent

⁴ Senaste lydelse 1990:209.

Nuvarande lydelse

Bilaga 1

För en deltidsstuderande minskas det belopp som utgår för ett kalenderhalvår enligt 13 § första stycket för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med en niondel av den del av den studerandes inkomst under kalenderhalvåret som överstiger nedan, för skilda perioder angivna delar av basbeloppet, nämligen

Antal hela, sammanhängande tidsperioder om 30 dagar för vilka studiemedel skall utgå under kalenderhalvåret		Del av basbeloppet
	1	170 procent
	2	160 procent
	3	150 procent
	4	140 procent
lägst	5	130 procent

Utskottets förslag

För en deltidsstuderande minskas det belopp som utgår för ett kalenderhalvår enligt 13 § första stycket för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med en niondel av den del av den studerandes inkomst under kalenderhalvåret som överstiger nedan, för skilda perioder angivna delar av basbeloppet, nämligen

Antal hela, sammanhängande tidsperioder om 30 dagar för vilka studiemedel skall utgå under kalenderhalvåret		Del av basbeloppet
	1	180 procent
	2	170 procent
	3	160 procent
	4	150 procent
lägst	5	140 procent

⁵ Senaste lydelse 1990:209.

24 §⁶

Studiebidraget utgör 2,78 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidssstuderande. Är den studerande för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 19 och 21–23 §§ inte berättigad till fullt studiemedel skall av minskningen så stor andel falla på studiebidraget som detta bidrag utgör av fullt studiemedel.

Utgående studiemedel utgör i första hand studiebidrag. Återstoden utgör studielån.

8 kap.

11 §⁷

Den som tidigare uppburit studielån för studier enligt 4 kap. 2 § kan befrias från att återbetala viss del av dessa lån om han under minst tre terminer erhållit studielån för studier enligt 4 kap. 1 §. Sådan befrielse får avse högst sex terminer och för varje termin uppgå till *en tredjedel* av studielånet under terminen.

5.⁸ De nya föreskrifterna i 8 kap. 11 § om befrielse från att återbetala studiemedel för kommunal eller statlig vuxenutbildning eller för annan gymnasial utbildning eller utbildning vid folkhögskola skall gälla också för sådana studiemedel som den återbetalningsskyldige har erhållit enligt äldre bestämmelser för studier efter år 1983. Vid tillämpningen av 8 kap. 11 § skall därvid återbetalningspliktiga studiemedel enligt 4 kap. 1 § anses lika med studielån.

Har den återbetalningsskyldige redan beviljats befrielse enligt de äldre föreskrifterna kan han få ytterligare befrielse så att det sammanlagda avskrivningsbeloppet per termin uppgår till *en tredjedel* av det återbetalningspliktiga studiemedlet under terminen.

Studiebidraget utgör 2,96 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidssstuderande. Är den studerande för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 19 och 21–23 §§ inte berättigad till fullt studiemedel skall av minskningen så stor andel falla på studiebidraget som detta bidrag utgör av fullt studiemedel.

Den som tidigare uppburit studielån för studier enligt 4 kap. 2 § kan befrias från att återbetala viss del av dessa lån om han under minst tre terminer erhållit studielån för studier enligt 4 kap. 1 §. Sådan befrielse får avse högst sex terminer och för varje termin uppgå till *hälften* av studielånet under terminen.

Har den återbetalningsskyldige redan beviljats befrielse enligt de äldre föreskrifterna kan han få ytterligare befrielse så att det sammanlagda avskrivningsbeloppet per termin uppgår till *hälften* av det återbetalningspliktiga studiemedlet under terminen.

⁶ Senaste lydelse 1990:209.

⁷ Senaste lydelse 1988:877.

⁸ Till 1988:877.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 3 kap. 6 § samt 4 kap. 13, 16, 19 och 24 §§ den 1 januari 1991 och i övrigt den 1 juli 1990.

Bestämmelserna i 4 kap. 13, 16, 19 och 24 §§ i paragrafernas nya lydelse tillämpas första gången i fråga om studiemedel som beräknas för år 1991 med ledning av basbeloppet för samma år.

1989/90:SfU26

Bilaga 1

2 Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1989:1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel

Härigenom föreskrivs att lagen (1989: 1069) om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel skall upphöra att gälla vid utgången av år 1990.

Den upphävda lagen skall dock tillämpas vid beräkning av studiemedel som avser tid före upphörandet.